

Kvinnonamnet *Gervor* förekommer sannolikt också i Vg 97. Eljest finns det på nordiskt område endast belagt i relativt sena danska källor. Det motsvaras av fty. *Gerwara*. Som namn på en valkyria förekommer *Geirvör* i Snorres Edda. Anmärkningsvärd är **f**-runan (4) för väntad **u**-runa. Vg 71 visar emellertid sannolikt ett liknande fall av stavning med **f** för **u**. R. 22–25 utgöra säkerligen början av mansnamnet *Sigtrygg*. Om detta namn, som även förekommer i Vg 127, se U 98.

Inskriften torde kunna kompletteras i denna riktning: Gervor lät göra [denna sten över] Ulv, sin son, och Sigt[rygg, sin broder. Gud hjälpe deras själ.]

Skövde stad, Frödingsberg.

På gården Frödingsberg (f.d. Skövde Vaddfabrik, stadsäga 1241), 1,2 km. V om kyrkan, fanns i trädgården en tämligen modern runsten, som besiktigades av H. Jungner 1926. Stenen är 1,03 m. lång, 0,50 m. bred och spetsig i ena ändan. Materialet är kalksten. 14 tecken, till hälften vanliga runor, i övrigt fantasirunor, äro ristade på ett i stenen nedsänkt, släthugget band. Inskriften ger ingen mening. Stenen står uppretad vid Helénstugan, Kyrkogatan 24.

99. Värsås sn, kyrkogården.

Litteratur: B 998, L 1687. J. Peringskiöld, Monumenta 9, p. 48, bl. 20 b; P. E. Lindskog, En korrekt beskrifning om Skara stift 3 (1814), s. 91; J. G. Liljegren, Runlära (1832), s. 150; G. Brusewitz, Westergötland 1861, s. 69 (ATA); K. E. Sahlström m.fl., Kåkindis härads fornminnen (1928), s. 70; O. Sjögren, Sverige 4 (1933), s. 400; S. Gardell, Gravmonument från Sveriges medeltid 1 (1937, rev. 1945), nr 700.

Avbildningar: J. Leitz, laverad bläckteckning (i Peringskiölds Monumenta, p. 48, återgiven i Sahlström a.a. och Gardell a.a. 2, 1937, rev. 1946, s. 130); J. Hadorph och J. Leitz, träsnitt (i Monumenta, bl. 20 b, och B 998).

Denna runristade gravsten, av vilken ett större fragment är känt i avbildning från 1600-talet, är nu borta och var så redan 1781. Den har legat på Värsås kyrkogård.

Uppgift om stenmaterialet saknas. Fragmentets storlek, beräknad efter bilden från 1600-talet, är c:a 1 × 0,60 m.

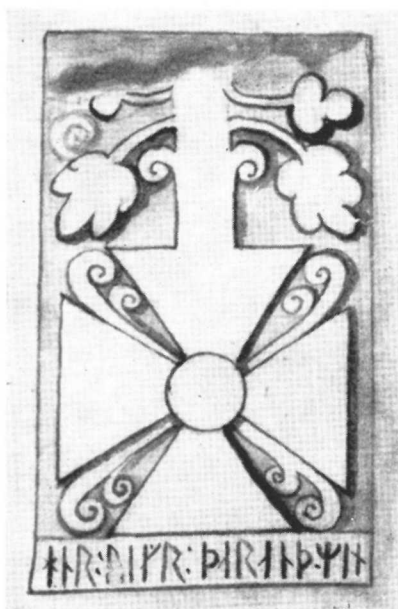

Fig. 150. Vg 99. Värsås sn, kyrkogården. Efter teckning av Leitz.

Fig. 151. Vg 99. Värsås sn, kyrkogården. Efter träsnitt i Peringskiölds Monumenta (B 998).

Inskrift (enligt Leitz' teckning):

hnr : ligr : þaranþ · min
 5 10 15

Hær liggr ...

»Här ligger ...»

Enligt K. E. Sahlström (*Kåkinds härads fornminnen*, 1928, s. 70) anser Otto von Friesen, att det »kan som tredje ord möjligen ha stått Thorad (ett kvinnonamn) eller Thoralf, ehuru på grund av den bristfälliga avritningen alla tolkningsförsök måste bli mycket osäkra». Jungner ifrågasätter, om inte inskriften i stället haft följande lydelse: **hær : ligr : þorir · amin** »Här ligger Tore. Amen».

Man känner enstaka exempel (Vg 143, ev. även Vg 97) på att **n**-runan av ristaren brukats som tecken för **æ**.

Åse härad.

Åse härad är länets västligaste. Det är beläget utefter södra Vänerstranden med halvön Vänersnäs. I V gränsar det till Väne härad i Älvsborgs län; gränsen går högst uppe på Halle- och Hunneberg. Österut ligger Kållands härad och i S Viste härad. Åse härad utgjorde under medeltiden en del av Ås bo i Västergötlands nordvästra fjärding. Stadgan om tingsböternas fördelning i ÄVgL låter häradet representera $\frac{7}{102}$ av landskapet.

Från Åse härad äro 11 runinskrifter kända: Vg 100–105, 107–110, 112.¹ Dessa fördela sig på följande 8 av häradets 10 socknar: Flo 2, Håle 2, Sal 1, Särestad 1, Tun 1, Täng 2, Vänersnäs 1, Ås 1.

Av de 11 inskrifterna är en anbragt på en ursprungligen lagd gravsten: Vg 105. De övriga 10 ha varit runstenar i vanlig mening: Vg 100–104, 107–110, 112. Alla de 11 ristningarna äro helt eller delvis bevarade.

Ingen av häradets runstenar finns numera på ursprunglig plats. De flesta (Vg 100, 102–105, 107–109, 112) finnas nu i eller vid kyrkorna. De ha alla påträffats i sekundärt läge i kyrkväggar eller bogårdsmurar.

6 inskrifter äro oskadade och fullständiga: Vg 100, 102–104, 108, 112. Skador genom enbart slitning, golvtramp, varigenom texten nu till stor del är oläslig, visar en sten: Vg 109. Av 2 stenar (Vg 101 och 105) återstå större delarna. Av två (Vg 107 och 110) finnas nu bara fragment. Större delen av det nu saknade partiet av Vg 107 känner man genom en 1600-talsavbildning. Vg 110 var även den till en del känd på 1600-talet.

Ikke mindre än 8 runstenar (Vg 100–103, 107, 109, 110, 112) avtecknades 1669 av Antikvitetskollegiets ritare E. Brenner. Av dessa äro 7 (alla utom Vg 109) avbildade i *Bautil* (1750). Alla 8 äro registrerade i J. G. Liljegren, *Runurkunder* (1833). De övriga (Vg 104, 105, 108) ha påträffats under senare hälften av 1800-talet. Omkring år 1930 påträffades det enda bevarade fragmentet av Vg 110 och så sent som 1948 fann man ett tidigare okänt fragment av Vg 107.

100. Flo sn, kyrkogården.

Pl. 79.

Litteratur: B 952, L 1375, T 40. J. Peringskiöld, *Monumenta* 9, bl. 56 a; Osign. anteckning i Sundholmska samlingen 19 (Stifts- och Landsbibl., Skara); C. G. G. Hilfeling, *Resor på 1790-talet*, s. 19 (ATA), *Resa 1792*, s. 14 f. (red. av P. Tham i KB F m 57: 1); P. Tham, *Archeologiska Anvisningar*, bl. 25 (ATA), *Egna Manuscripter och Siöborgs Resor*, s. 124 (ATA); P. E. Lindskog, *En korrekt beskrifning om Skara stift* 5 (1816), s. 107; P. A. Säve, *Berättelse* 1863, s. 101 (ATA, tr. i ATS 3, 1873, s. 148); K. af Schmidt, *Antiqvariska anteckningar från Västergötland och Åse härad* 1872, s. 85 (ATA); R. Hjorth, *Beskrifning öfver Åse härad* (1902), s. 37; O. Sjögren, *Sverige* 4 (1933), s. 304; *Handlingar* 1935 i ATA; H. Wideen, *Västsvenska vikingatidsstudier* (1955), passim.

Äldre avbildningar: E. Brenner, bläckteckning 1669 (i KB F m 27, s. 3), renritning 1670 (i KB F l 4 c, s. 45); J. Hadorph och P. Törnewall, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 952); Tham, bläckteckning (i Hilfeling a. a., KB), d:o (i *Egna Manuscripter*); Liljegren, laverad teckning efter Hilfeling (ATA); Säve, bläckteckning (i a. a.); O. Erlandsson, träsnitt (i T 40).

¹ Om Vg 106 och 111 se nedan s. 176 och 182.